

NATURA 2000-GBIED: REGTE HEIDE & RIELS LAAG VERSLAG VELDBEZOEK 2016

Aanwezig namens Provincie: [REDACTED]
Aanwezig namens Terreinbeheerder: [REDACTED]
Overige aanwezigen: n.v.t.
Datum bezoek: 23-08-2016

Doel

In het kader van het jaarlijkse PAS Veldbezoek, zoals beschreven in hoofdstuk 6 van het Programma Aanpak Stikstof, is een bezoek gebracht aan het Natura- 2000 gebied REGTE HEIDE & RIELS LAAG. Doel van dit bezoek was om door middel van visuele aspecten vast te stellen of de ontwikkeling van diverse stikstofgevoelige leefgebieden en habitattypen zich ontwikkeld in de richting die is beschreven in de gebiedsanalyse en zo nodig aan te geven waar risico's liggen. Dit bezoek dient als aanvulling op de andere monitoringsactiviteiten en is geen op zichzelf staande monitoring.

In de voorbereidingsfase is in overleg met de terreinbeheerder (Stichting Het Noordbrabants Landschap) besloten om de volgende locaties te bezoeken:

- 1. Beheer zwakgebufferde vennen
- 2. Begrazing met schapen
- 3. Maaien en branden van heide
- 4. Beheer zure vennen
- 5. Beheer van droge heide

Toelichting:

[REDACTED] woont er nu 21 jaar en in die tijd zijn heel wat werkzaamheden uitgevoerd: stroken geplagd/gechopperd, bomen gedund en delen gebrand (zie kaartje in gebiedsanalyse, maar ook na 2009 is hiermee doorgedaan). Dit is vanuit OBN en het reguliere beheer (nu SNL) gesubsidieerd. Plaggen en maaien heeft ertoe geleid dat pijpenstro sterk is afgenomen, vanaf 2015 is overgegaan op gescheperde begrazing. Plaggen alleen nog kleinschalig. Gescheperde begrazing wordt planmatig aangepakt, kost € 60.000,- per jaar. Branden in combinatie met begrazen werkt goed. Er wordt ook verslag gelegd van waar wat gebeurd is.

Project Poppelsche Leij uitgevoerd: sloot in Krombeemden gedempt en langs de Nieuwkerske dijk. Gronden die nu niet in eigendom zijn worden te koop aangeboden (categorie 2). Detailontwatering tegenover golfbaan niet meer onderhouden en drempels in gelegd. Drainerend perceel aan noordoostzijde is opgehoogd met geplagde grond uit nieuwe natuur in het westen. Er zijn drie peilbuisraaien door KWR aangelegd, eerst met dataloggers maar na een jaar zijn die eruit gehaald. Nu door vrijwilligers worden bijgehouden, een keer per twee weken.

In de Oude Leij is nieuwe vistrap aangelegd. Stroomafwaarts is de beekbodem verhoogd. Eerste vistrap was een puindam (22 jaar geleden) nu in beton aangelegd. Nog wel wat problemen met een drempel die aan de noordzijde gelegd was, waardoor beekwater in het noordelijke ven stroomde. Het is onduidelijk of de huidige toestand (beekbodem) van de beek ten noorden van de vistrap is zoals deze was ingericht. Het zou goed zijn als dit nog een keer wordt nagemeten (waterschap Brabantse Delta?). In zuidelijk deel van Oude Leij wordt het water behoorlijk opgestuwd door vegetatie.

Reduceren overzomerende ganzen: er zitten er zoveel, dat er een ontheffing komt (FBE). In noordelijk deel ook veel karpers, die zouden er ook uitgehaald moeten worden. Met natuurland bezig om een LIFE project aan te vragen voor heischraal grasland en pitrusvlakten naar gruttogebied in het gebied ten zuiden van de vistrap.

Brakelspad en Aasvoortse dijk zijn opgehoogd, waardoor water op de heide wordt vastgehouden. Hier zijn ook dwarsloten gedempt. Bij vernatting moet wel rekening gehouden worden met een oude vuilstort. Bij golfbaan ligt nog een opgave om de drainerende werking te verminderen. Een vergunning, opgesteld door de golfclub, om de drainage te verbeteren is door de gemeente

afgewezen.

Er loopt nu een project van Natuurbalans om een heide/vennencorridor te maken van Halve Maan naar de Regte heide en van de Halve Maan richting de Oude Leij. Op de heide gaat langs paden steenmeel toegepast worden om de kruidenrijkdom te vergroten. En verder worden enkele akkertjes ingezaaid met akkerkruiden.

██████████ kennen de PAS-gebiedsanalyse niet, graag deze opsturen.

Bijlage:

Bijlage 1: kaart met de locaties die zijn bezocht

Bijlage 2: foto's

Bevindingen

Onze bevindingen zijn (nummers verwijzen naar locaties op de kaart):

- 1. Beekdal van de Oude Leij is in 2000/2001 afgegraven. Kleinschalige afwisseling van vochtige heide (foto 1), pioniersvegetaties van snavelbiezen en zwakgebufferd ven (foto 2) met o.a. moerashertshooi, duizendknoopfonteinkruid, klein blaasjeskruid. Plekje met draadzegge en op andere plaats teer guichelheil en stijve ogentroost. Veenmosontwikkeling: naast veel gewoon veenmos ook kussentjesveenmos en stijf veenmos. Werd de afgelopen jaren gemaaid met wetlandtrack, maar Wim wil met bosmaaier gaan werken om veenontwikkeling niet teveel te verstoren. Hoger gelegen graslanden aan oostzijde zijn niet afgegraven en worden gehooid en begraaasd. Hier zijn voor de ontwikkeling van heischrale graslanden bodemonsters genomen. In het water zitten aardig wat Canadese en grauwe ganzen (foto 3). ██████████ zou wel willen weten wat dit voor invloed heeft op de waterkwaliteit.
- 2. Ten zuiden van de dam veel haarmos, hier zouden met de wetlandtrack wat banen in gemaaid kunnen worden, de laagten met venvegetatie hierbij ontzien. Het water in de beekdalvennen stroomt goed door (voorkomt eutrofiering). ██████████ hebben indruk dat Waterhuishouding in het beekdal in orde is voor gewenste natuurdoeltypen.
- 3. Hier moerasvegetatie, meer trilveenachtig met zompzegge en moerasbasterdwederik. Maaibeheer in stand houden. Ook hier in laagten zwakgebufferd ven (waterpostelein, duizendknoopfonteinkruid, loos blaasjeskruid).
- 4. Heide met seizoensbegrazing. Als de graslanden ontwikkeld worden tot heischraal grasland hebben de koeien niet veel meer te eten en zal de dichtheid omlaag moeten. Hier zitten nog wat dekzanden in de bodem, waardoor de heide meer open is dan bovenop de heide.
- 5. Van de oorspronkelijk eenzijdige pijpenstrootjevlakte zijn veel delen in de laatste 20 jaar geplagd of gebrand. De typische soorten die hier bij horen zijn echter nog niet alle teruggekeerd. Langs het pad vinden we klein warkruid ofwel duivelsnaaigaren (foto 4), een soort die parasiteert op jonge struikheide. Schapenbegrazing met herder (nu voor het tweede jaar) vindt plaats op basis van begrazingsplan, o.a. waar gebrand is, waar 100% pijpenstro staat worden nachtvakken gemaakt. Resultaat is dat je tussen de grassen meer ruimte krijgt voor stuikheide en zeggesoorten. Dit is het eerste gebied waar Brabants Landschap dit toepast. Er lopen 270 Kempische heideschappen (foto 5). Door de vochtige omstandigheden dit jaar staat de pijpenstro zo zwaar dat er eigenlijk meer schapen op zouden kunnen, maar die zijn niet beschikbaar.
- 6. Vochtige heide en zure vennen met in de rand pioniervegetaties met snavelbiezen, hier zijn nog wel een paar stukken die geplagd kunnen worden. Successie in zure vennen kan leiden tot verlanding (foto 6), zou zich kunnen ontwikkelen tot heideventjes. Dit is niet erg, pas als er veel pitrus zou komen moet je misschien ingrijpen. Wel klokjesgentianen, maar de eitjes van het gentiaanblauwtje hebben we niet gevonden, mogelijk omdat de mierennesten verzopen zijn door de hoge waterstanden dit jaar. Door vrijwilligers zijn alle locaties van de klokjesgentiaan in beeld gebracht.
- 7. Stuifzandheide op duintjes (foto 7), ██████████ gaat een aanvraag indienen bij de provincie om het habitatype te verbeteren en uit te breiden. Dat gaat dan mogelijk ten koste van Ht Droge heide. Dat staat nu namelijk ingetekend op locatie van de duintjes. Buntgras, zandstruisgras en borstelgras komen hier voor. ██████████ gaat bij andere beheerders (Veluwe/Brabantse Wal) informeren welke aanpak het beste werkt.

- 8. Vochtige heide met beenbreek (foto 8, indicator laterale kwel) en gagel, is toegenomen nadat de grondwaterstand verhoogd is door de puinstuw.
- 9. Overgangszone van heide naar beekdal gaat ontwikkeld worden naar heischraal grasland door maaien, uit bodemanalyses moet blijken of er een toplaag moet worden verwijderd. Liggende vleugeltjesbloem en echt duizenguldenkruid komen hier al voor.
-

Conclusie

De ontwikkeling van de stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden in het Natura 2000-gebied wijkt niet af van de verwachte ontwikkeling.

De bevindingen leiden tot het beeld dat er geen verontrustende zaken gesignaleerd zijn. De volgende aanbevelingen voor o.a. de monitoring van de PAS en het veldbezoek voor komend jaar worden gedaan:

- Nakijken of er een recente inmeting is van het bodemprofiel van de Oude Leij + duikers. Zo niet, dan alsnog laten inmeten door Brabantse Delta.
- Waterkwaliteitsmonsters nemen op verschillende plekken in de beekdalvennen van de Oude Leij (voedingsstoffen, pH, doorzicht).
- Habitatypekartering in het beekdal van de Oude Leij is noodzakelijk.
- Peilbuizen die door KWR gelegd zijn worden door vrijwilligers gemonitord. Wim heeft de metingen op papier. Het zou goed zijn als dit in de PI's wordt meegenomen.
- Volgende keer in juni/juli in de ZW-hoek van het gebied te gaan kijken (soorten van vochtig schraalland). Dan is ook meer bekend over het LIFE project.

Dit verslag is vastgesteld door:

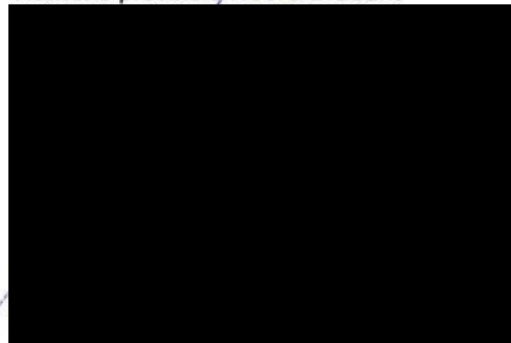
Namens Brabants Landschap

Handtekening

(datum) 22-9-2016

Namens provincie Noord-Brabant

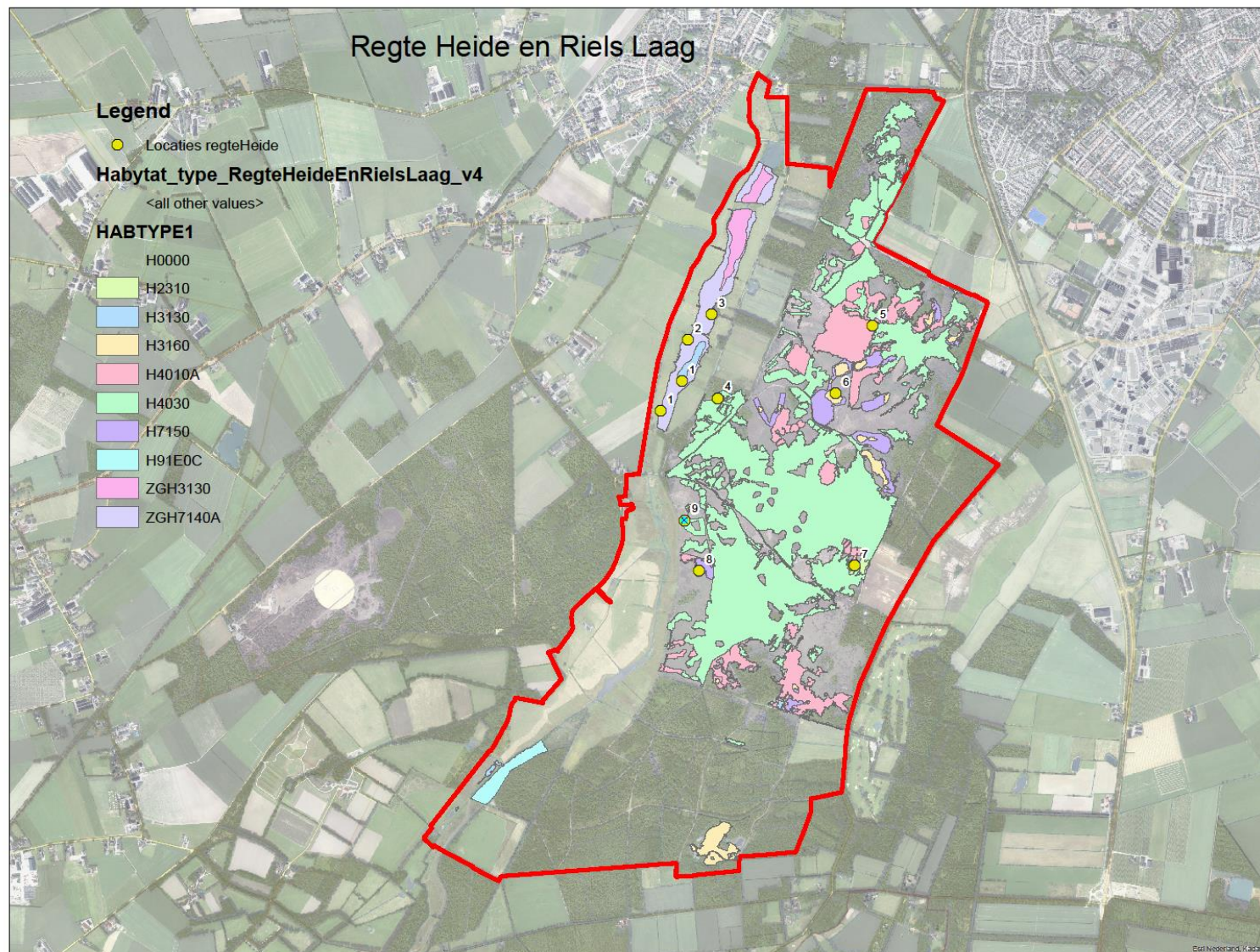

(datum) 20-10-2016

Bijsluiter bij verslag:

- *Met name de formulering goed uiteen rafelen uit wat je hebt waargenomen, en wat je duiding daarbij is. Dit moet goed omschreven worden. Je kunt geen uitspraken doen over trends, je kunt alleen weergeven wat je hebt waargenomen. Er zijn geen harde conclusies te trekken, die komen uit de overige monitoring.*
- *Aangeven waar je geweest bent.*
- *Aangeven dat het een aanvulling is op de overige monitoringsystematiek*
- *Aangeven dat alleen naar visueel waarneembare aspecten is gekeken, bij voorkeur benoemen. ---> Doel*
- *Ondertekening door leidinggevend van aanwezige partijen.*

Bijlage 1: kaart met de locaties die zijn bezocht

Bijlage 2: foto's

Foto 1: Vochtige heide met veel veenmos en moeraskartelblad in het Riels Laag.

Foto 2: Laagten met zwakgebufferd ven-vegetatie in het Riels Laag

Foto 3: Canadese en grauwe ganzen in het Riels Laag, met op de achtergrond een grote zilverreiger.

Foto 4: Struikheide met klein warkruid.

Foto 5: begrazing van pijpenstrootje door Kempische heideschape.

Foto 6: Verlanding van zuur ven met veenmos en veelstengelige waterbies.

Foto 7: Duintjes met struikheidevegetatie die weer ontwikkeld zouden kunnen worden als stuifzandheide.

Foto 8: Uitgeblonde beenbreek in vochtige heide op beekdalflank.